

เรื่อง ประเพณีตานต้อด

รายละเอียด

จากคำบอกเล่าของ **ลุงหนานต๊ะ (นายจรรยา สร้อยคำ)** ภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลแม่จะเรา เล่าว่า “**ตานต้อด**” หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “**ตานต้อดผ้าป่า**” นิยมจัดในฤดูหนาว เดือนพฤศจิกายนหรือในช่วงเทศกาลลอยกระทง หลังจากที่มีการลอยกระทงไปแล้ว การตานต้อด จะทำวันใดเดือนใดก็ได้ ขึ้นอยู่กับความเดือดร้อนของเพื่อนบ้าน ส่วนมากจะถวายแต่พระผู้เฒ่า หรือมีข่าวว่าพระรูปนี้จะลิกขาลาเพศ เป็นที่นำเสียดายของบรรดาศรัทธา การตานต้อดผ้าป่า จึงเป็นการป้องกันการลาสิกขาของพระสงฆ์ที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเคร่งครัดในพระธรรมวินัย การทำบุญประเภทนี้จะจัดกันอย่างเรียบง่าย รวมกันพร้อมแล้วก็ทำได้เลย พิธีการทำบุญ “**ตานต้อด**”หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “**ตานต้อดผ้าป่า**” เป็นการช่วยเหลือหรือสงเคราะห์กันเองของชาวบ้าน เรียกว่า **ทานมัย** ถือเป็น การสร้างกุศลอันยิ่งใหญ่ และชาวบ้านมีความเชื่อว่าหากทำให้ผู้ที่ได้รับตกใจมากเท่าใด ก็ยิ่งได้บุญกุศลมาก และในแต่ละปีจะทำวันใดก็ได้ไม่จำกัด ขึ้นอยู่กับความเดือดร้อนของเพื่อนบ้าน หรือพระสงฆ์ก็ได้ ประเพณีการตานต้อด โดยมีผู้นำในการตานต้อด อาจจะเป็นผู้นำชุมชน หรือผู้ใหญ่บ้าน กำหนด

พระภิกษุสงฆ์ หรือบุคคลทั่วไปที่มีความประสงค์ต้องการทำบุญ

โดยมีรายละเอียดและขั้นตอนพิธีกรรม ดังนี้ จัดประชุมชาวบ้าน เพื่อปรึกษาหารือและสำรวจความคิดเห็นว่า บุคคลใดในหมู่บ้าน ที่ได้รับความเดือดร้อนสมควรได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนบ้าน และนัดหมายเวลาพร้อมจุดนัดพบ เพื่อรวมตัวกันไปทำพิธีตานตอด ณ บ้านของเพื่อนบ้านที่ต้องการจะช่วยเหลือ การเตรียมงานเริ่มที่บ้านหรือศาลาวัด เพื่อรวบรวมสิ่งของให้ครบทั้งเครื่องอุปโภค และบริโภค ตลอดจนเครื่องมือ เครื่องใช้ ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อาทิ ข้าวสารอาหารแห้ง ปลากระป๋อง พริกแห้ง กะปิ น้ำปลา เกลือหัวหอม หัวกระเทียม น้ำมันพืช ขนมนม กล้วย และถ้าเป็นของใช้ ได้แก่ แก้ว สบู่ ยาสีฟัน ผงซักฟอก ยาสระผม มีด พริก ขวาน จอบ เสียม หม้อข้าว หม้อแกง ถ้วย ชาม หม้อน้ำ หม้อหุงข้าว เสื่อสาด หมอน มุ้ง รองเท้า เสื้อผ้า ผ้าขาวม้า ผ้าเช็ดตัว กล้วย แล้วยแต่จิตศรัทธาจะทำบุญ นำสิ่งของทั้งหมดมาแต่งดา และอาจมีต้นเงินเพื่อนำเงินที่ชาวบ้านทำบุญมาเสียบไว้ที่ต้นเงิน จัดทำกันแบบเรียบง่าย ๆ และเรียบง่ายไม่มีพิธีรีตองโดยรู้กันเฉพาะกลุ่มที่จะทำบุญเท่านั้น ใครรู้ก็มาช่วยกัน **การตานตอด** จะทำในเวลากลางวัน เวลาประมาณ ๔-๕ โมง เมื่อชาวบ้านมารวมตัวกันนัดพบหรือจุดที่เตรียมของแล้ว อาจนิมนต์พระสงฆ์มาทำพิธี หรือคนที่เคยบวชเรียนมาแล้ว ชาวบ้านเรียกว่า “พ่อหนาน” จะเป็นผู้ทำพิธีสวดและพรมน้ำมนต์สิ่งของทั้งหมดที่จะตานตอด เพื่อความเป็นสิริมงคล แล้วจึงช่วยกันถือของที่จะตานตอดพากันเดินไปยังบ้านหรือกุฏิอย่างเรียบง่าย ๆ ไม่ส่งเสียงดังแล้วนำเอาของทั้งหมดไปวางไว้บริเวณหน้าบ้าน เช่น หัวกระไดบ้าน หรือหน้ากุฏิ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ก็จุดเทียน ธูปบูชา ตั้งจิตภาวนา เาบุญเสร็จแล้ว จึงจุดประทัดชนิดต่าง ๆ ที่มีเสียงดัง เพื่อให้เจ้าของบ้านตกใจตื่น ส่วนคณะศรัทธาเจ้าภาพที่มากันทุกคน ก็พากันหลบซ่อนหมดไม่ให้เห็นตัว คอยแอบดูว่าผู้รับจะออกมารับด้วยวิธีใด เมื่อเจ้าของบ้านเปิดประตูออกมาจะเห็นเทียนจุดอยู่หลายเล่มใกล้ ๆ กับสิ่งของที่นำไปให้ก็จะทราบว่ามีคนเอาของมาวางไว้ให้ ถ้าคนเคยบวชเรียนมาแล้วก็จะกล่าวว่า **“อิหยังเป๊ะปะดิถึง”** “นี่เป็นของผีหรือของคน” แล้วเข้าไปจุดธูปไหว้พระในบ้าน

ทำเช่นนี้ประมาณ ๓ ครั้ง จึงพูดว่า **“เห็นทีจะเป็นของคนแน่แล้ว จะรับไว้แล้วนะ ขอให้รับพรด้วย”** แล้วก็กล่าวคำให้ศีลให้พรคณะศรัทธาทั้งหมดที่หมอบอยู่ก็พากันยกมือไหว้รับพร เสร็จแล้วจึงแยกย้ายกันกลับบ้านด้วยความอิมเอมใจในผลบุญที่ได้ทำร่วมกัน

คำสำคัญ : ประเพณีตานตอด

ที่มา : http://123.242.165.136/?module=acticle&pages=acticle_detail&acti_code=A0000317

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2018-08-15

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=688&code_db=610004&code_type=TK008